

Zörgessetek, és megnyitattik néktek, keressetek, és találok – én egy macskát keresve szálltam alá az aszfalt városi alvilágba, és egy könyvet találtam, amely megváltoztatta az életemet.

Egyszóval hullámvölgyben csordogált az életem, az irodából, ahol évekig gályáztam, létszámléptettek, az álláskereséshez nem éreztem magamban erőt, inkább csak söpörgettem-gyűjtöttem önbizalmam cserepeit, és édegettem csendben a bankszámlám és a spórolt pénzem terhére – otthonlebzselésemnek hamar híre ment, ahogy annak is, nem tudok-nem akarok nemet mondani – előbb a szomszéd kisöreg kért meg, ha már ügyis mindennap lemegyek a boltba, hoznám el az ő zsemle-párizsiját is –, aztán a szemközti leányanya, örökké úton segélyhivatal és gyámhatóság között, bízta rám öt-öt percre komor, szótlan gyermekét – jólesett hasznosnak lenni, és mire eszméltem, én voltam a bérház szupermenje.

Ügyeletes segítő-voltom okán indultam kandúrkeresőbe is – a szomszéd-asszonykáék egyéves cirnosa eltűnt, a gyerekek pedig, örök szerelemben cicamicával, vigasztalhatatlannak tűntek.

– Maga ügyis egész nap itthon van... ha nyitva tartaná a szemét, és ha feltűnne a Zsivány... ha lenne olyan kedves, persze, nem ingyen...

Voltam olyan kedves, és persze, hogy ingyen – noteszomba, az apró-cseprő emlékeztetők közé odafirkantottam Zsivány nevét.

Napok teltek el, néha felkaptam a fejem, ha bagzó macskák vernyogtak rám az utcán, de az én kandúrom nem mutatkozott – kezdtem azt hinni, hogy autó kereke alatt vagy egy perverz állatkínzó kezei között végezte be pályafutását –, aztán egy borgőzös este után hazafelé tartva, mikor cseppet sem számítottam rá, megtaláltam – csavargó a csavargót.

Utcai lámpa fénypásmájának közepén ült, mintha csak rám várna – a nyakörvéről ismertem rá, mert alaposan megváltozott ökelme, bundája csatakos, bal füle tépett volt, és ahogy rám miákkolt, láttam, hiányzik egy szemfoga.

– Cica... – léptem közelebb hozzá, de amint kinyújtottam a karom, hogy megfogjam, a macska megugrott. Böfögtem egy bor- és pálinkaízűt. – Az anyád...

Zsivány a sarokig futott, ott megállt, leült, visszanézett rám – megtöröltem a szám, és részeg elszántsággal a csatangoló házikedvenc után dülöngéltem.

– Hogy tépném meg a farkadat...

Nem tudom, meddig kergetőztünk – kínosan ugyanaz a jelenetsor ismétlődött újra és újra: kancsal lámpafények, imbolygó flaszter, a macska, ahogy kezeim közül, az utolsó pillanatban továbbgrik, nekivörösödve kapodom a levegőt, mocskorészeg szitkokat köpködök, maszatom az arcomon kiűtő verejtéket; egyre szűkebb és szűkebb utcákba fordultunk be, rozsdás fém vasúti felüljárókon, átjáróházak omladozó kapufolyosóin rohantunk át, mindenütt vigasztalan-nedves beton és aszfalt, szemétkupacok – hajléktalanokban botlottam meg, használt óvszereken, eldobott bulvárlapokon tapostam, vicsorogtam –, ha akkor elkapom, tényleg kicsinálom a macskát, ám Zsivány egyszerre eltűnt, puha léptekkel felszívódott a város ezernyi rejtekútjának egyikén, én meg ott maradtam magamban a sűrű-sötét éjben, a döngny nihil közepén.

Zavaros fejfel néztem körül – mindenütt ablakok tévéfényvel kivilágítva, zaj semmi, csak a távoli főút tompán odáig szűrődő moraja –, ezzel az erővel bármelyik utcában lehettem, bármelyik városban.

Az antikváriumra – úgy hiszem – sorsszerűen bukkantam. A sok vak kirakat, eladó-kiadó tábla között csak innen szüremlett ki világosság, itt hirdette fityegő fatábla, hogy nyitva. Elveszett voltam és részeg – lenyomtam a kilincset, és beléptem a helyiségbe.

Csupasz villanykörte fényében porosodtak a feltornyozott könyvek százai, a sarokban faláda, macskaalom, a falon kiszögezett oklevél, az apró betűs, gót stílusú írásból kitént a vastagon szedett szó: Cartaphilus – nem tudtam eldönteni, az üzlet neve, a tulajé, vagy éppen mindkettőé.

Lépteim zajára alacsony vénember topogott ki az elfüggönyözött hátsó traktusból – a kecskeszakállas öreg sovány volt, akár a szélfúttá kóró, az arcán hosszában végigfutó ráncok a fából faragott, ódon szobrok repedéseire emlékeztettek.

– Segíthetek? – megegte valahová a jobb vállam mellé kancsalítva. Önkéntelenül követtem a tekintetét, színes, nyolcadrét kódexféleségeket láttam egymásra polcolva.

– Meg tudná mondani, merre jutok ki a főútra? Bármelyik főútra... – kérdeztem, de nem néztem az antikváriusra. Figyelmemet a legfelső könyv kötötte le. A borítóján valami furcsa metamorfózis folyamatábrája díszelgett: egy szeretkező pár undok krokodillá alakult, a képek alatti magyarázószöveg fájdalmasan idegen volt számomra. Talán a részegségem játszott közre, vagy a rám törő fáradtság és az idegen környezet. Úgy éreztem, az illusztráció-hüllő felém sziszeg, és rám tátja sokfogú, lapos száját.

– Eltévedtem ugyanis – fejeztem be hosszú szünet után a gondolatot. Az öreg vigyorgott, leemelte a könyvkupac tetejéről a kódexet, eléem helyezte, belelapozott.

– Látom, felfigyelt rá. – Mintha meg sem hallotta volna a kérdésemet. – Igazi ritkaság, a boltomban, és az egész városban ez az egyetlen példány található.

Színes, sosem volt képek peregetek a lapokon, gyors váltakozásukba, intenzív színeikbe beleszédültem – a magyarázatok csupa-ív betűi megmoccantak, tekergőzve lefolytak a papírról, rá a pultra és a kezem fejére.

– A főút... – nyögtem fel. Lábam alatt meglódukt a padló, két marokkal a pult szélébe kapaszkodtam.

– No lám. – Az öreg drótkeretes szemüveget hajtogatott szét, az orrára biggyesztette, közelebb hajolt, úgy figyelte a jelenést. – Egymásra találtak, maga és a könyv. Elviszi? Ugye, hogy elviszi?

Nyitottam a számat, de válaszra már nem futotta, a kódex lapjai életre keltek, síkba zárt formák törtek át a harmadik dimenzióba, tömött lombú fák szakították ki magukat a papírból, és indultak el gyökereiken araszolva a pult szélé felé. A peremet elérve megrázkódtak és kettéhasadtak, a belsejükből hozzájuk hasonló, kicsiny facsemeték ugrottak ki, és vetették magukat a mélybe. Odébb növény szökött szárba buja gyorsasággal, súlyos-petyhüdt virága bizonytalanul lengett jobbra-balra – ahogy kinyújtottam a kezem, hogy megérintsem, kemény szarucsőr csipett az ujjamba: a húsos szirmok madárfejekben végződtek.

– Ugye, elviszi? – Millió síkon megtörve ért el a tudatomig az antikvárius hangja – a férfi karján és mellkasán arasznyi, állatbőrökbe öltözött emberkék csimpaszkodtak, felmáztak rá, a vállára és fejére telepedtek. Csisvitelő, gyors beszédükbe, amely idegen volt és hátborzongatóan nem-földi-dallamú, a fejem sajdult bele.

– Elviszi? – Zavart tekintetem láttán az öreg elmosolyodott, apró, csontszínű fogai a pultra és a padlóra potyogtak, ínye megduzzadt, a vérző sebekből domború hátú, vörös bogarak bújtak elő. A vén antikvárius és a rovarok mind engem néztek, fejüket oldalra döntve, várakozó állásponton.

– Kitér a frász! – üvöltöttem fel. Sétáló fákon és különös gépeken tiporva perdültem meg, az ajtó felé ugrottam. A lábam kicsúszott alólám és egyensúlyomat veszítve, arccal előre a padlóra zuhantam.

Eszméletemet veszthettem, mert a következő, amire emlékszem, a hideg-nedves aszfalt, a homlokomból szivárgó vér melegsége és a halk-egyenletes dorombolás – Zsivány kandúr melletttem ült, rágott fülét hegyezte, és rám meresztette a szemét, mint aki már régóta várja az ébredésemet.

Feltápáskodtam, és éreztem, valami húzza a kabátzsebemet – a kódex volt, a Cartaphilus-féle büszkeség és unikum. Nyelvemmel vérző nyemet bökdöstem, megtöröltem a homlokomat és káromkodtam egy keserveset.

– Ki hinné el? Egyáltalán, volna mit elhinni? Na, gyere! – Felkaptam a macskát, és megindultam, amerre kukásautók csörömpölték fel az alvó utcák nyugalmát.

A köztéri órák olyan időt mutattak, ami talán sosem létezett.

A kódexet azóta is magamnál tartom – esténként, mikor már senkinek sincs szüksége rám, az olvasólámpa kivételével minden villanyt leoltok a lakásban, a fotelomba kucorodom, és újra meg újra végiglapozom a kötetet.

Van, hogy nem gondolok semmire, csak bámulom a képeket és a kígyózó írást, remélve, hogy megpendül bennem valami, ami közelebb visz a megoldáshoz – és van, hogy elméleteket gyártok.

Párhuzamos- vagy tükörvilág üzenete – egy rég kihalt emberfaj utolsó fennmaradt krónikája – egy elme tudattalanjában lezajló folyamatok automatikus rögzítése – hoax, misztifikáció – egy Leonardóhoz vagy páter Boskovichoz hasonló, megrögzött határ- és idősertő sziporkázó szellemi játéka – és így tovább, hajnalig, végkimerülésig.

Ezernyi gondolat kavargó bennem – elég egy képhez magyarázatot alkotnom, a következők már ennek összefüggésében nyerik el értelmüket –, minden mindennel összefügg. A különös, hogy sosem látok kétszer ugyanolyannak egy fejezetet – az illusztrációkhoz társított jelentések-asszociációk közül hol az egyik, hol a másik erősebb – elég, ha egy helyen változik a képlet, és máris összeomlik a szemiotikus-alkímia gondosan felépített rendszere.

A kódexet igyekszem titokban tartani – egyszer megemlítettem egy ismerősnek, aki jól tudtam, unalmas óráiban titkosírásokat alkot és fejteget – a buzgó lélek csak egy pillantást vetett a borítóról készült fényképre, és menten felvillanyozódott, felajánlotta, összehoz valami nagyfejűvel, a szemiotika és kriptográfia tudorával. Bizonytalan vállvonogatásomat beleegyezésnek véve azon nyomban felhívta az illetőt.

A találgára egy belvárosi kávéházban került volna sor – mennyezetig érő dísznövények, elegáns-halk lounge, zajtalanul suhanó pincérek között; a rejtély-fejtő szakértő a bejárattal szemben ült, orrán acélkeretes, divatos-új szemüveg, kezében nagyon drága és nagyon kis példányszámban megjelenő tudományos közlöny. A férfi kurtán szólt valamit az ásványvizet felszolgáló pincérnőnek, aztán összeszorított ajkakkal, szemöldökráncolva tovább olvasott.

Az engem elkísérő buzgó lélek a kabátujjamat ráncigálta, menjünk!, de nem törődtem vele, az újságpapírba csomagolt kódexet a mellkasomra szorítottam, léptem egyet hátra, majd még egyet és még egyet – nekimentem egy asztal sarkának, pohár és tányér csörömpölt, egy pincér épp, hogy ki tudott kerülni, sarkon fordultam, feltéptem az ajtót, és kirohantam az utcára.

Néhány sarokkal odébb álltam csak meg – csirizes hirdetőoszlopnak dőltem, és vártam, hogy szűnjön oldalamban a szűrés. Ziháltam, remegő kézzel kibontottam a csomagolást, és megsimogattam a különös kötet gerincét, majd miután meggyőződtem róla, hogy senki sem követ, kabátom alá rejtettem kincsemet és elindultam hazafelé.

Az eset óta kerülöm buzgó lélek-cimborámat, a kódexet pedig, mint valami csempészárut, rejtegetem. A viselkedésem minden bizonnyal gyanús, ha valaki, szomszéd vagy ismerős megkérdezi, mit csináltam este, kitérő választ adok, vagy úgy teszek, mintha meg sem hallottam volna a kérdést.

Mert mit is mondhatnék? Hogy éjjelente, a bezárt-reteszelt ajtó fedezéke mögött, a fotelomba kuporodva egy könyvet bámulok, melynek keletkezéséről, nyelvéről és értelméről fogalmam sincsen?

Nem értenék meg – ahogy azt sem, hogy sokkal értékesebb nekem a milliónyi talán-jelentés, mint egy mogorva tudós kurta és megfellebbezhetetlen verdiktje.

Nem értenék meg, hogy csak egy képzelgő munkanélküli vagyok, aki szívesen barangol a lehetőségek labirintusában.